

โอวาท

มหาบัณฑิตและบัณฑิตที่รัก

บัดนี้ ท่านเป็นมหาบัณฑิตและบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ โดยสมบูรณ์แล้ว ในนามของสภามหาวิทยาลัย คณาจารย์ ตลอดจนท่านผู้มีเกียรติ ณ ที่ประชุมสโมสร แห่งนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับทุกท่านที่ได้สำเร็จการศึกษาเล่าเรียนสมความปรารถนาแล้วทุกประการ

ก่อนที่ท่านจะจาก Alma Mater ของท่านไป ข้าพเจ้าขอให้ข้อคิดเพื่อเตือนสติ ดังนี้

การที่ท่านได้สำเร็จการศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันแห่งนี้ ท่านควรมีลักษณะพิเศษ (distinctive characteristics) ของบัณฑิตแห่งสำนักอัสสัมชัญ ๓ ประการต่อไปนี้คือ

๑) การมีวินัยต่อตนเอง (self-discipline) อันหมายถึง การรู้จักบังคับตนเอง เป็นนายตนเอง รู้จักข่มสติ ไม่รู้ว่าเป็นทาสของอารมณ์ รู้จักอดทนอดกลั้น มีความมานะ ต่อสู้กับความยากลำบากของชีวิต โดยนัยดังกล่าวอุปสรรคคือการท้าทายไปสู่ความสำเร็จ

๒) การรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม (sense of social responsibility) หมายถึง การรู้จักปฏิบัติตนต่อชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ในเชิงสร้าง สรรค์จรรโลง ทั้งนี้เพราะบัณฑิต ต้องเป็นเสมือนแสงสว่างส่องนำสังคมไม่ให้หลงทาง และเป็นจุดดั่งเกลือกที่มีความเต็มเป็น คุณสมบัติช่วยผดุงไว้ซึ่งชีวิตและไม่ให้สังคมเน่าเปื่อย ให้ความสำคัญในเรื่องของสังคมส่วนรวม เท่ากับเรื่องของตัวเอง รู้จักเสียสละตนเองและความสุขส่วนตัว ตลอดจนทรัพย์สินเพื่อความ ผาสุกของส่วนรวม มีเมตตากรุณาแก่ผู้อ่อนแอไร้ที่พึ่ง ผู้หิวโหยอดอยาก ตลอดจนผู้ที่ไร้โอกาสก้าวหน้าในชีวิตบัณฑิตผู้รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม จะต้องชวนชวยและไม่ยื่นมือทอดยอที่จะร่วมมือกับผู้อื่นที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคม

๓) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นอิสระ (creative and independent thinking) ซึ่งหมายถึง การมีความคิดเป็นตัวของตัวเอง ไม่ ถูกใครครอบงำหรือถูกชักนำได้ โดยง่าย อันความคิดอิสระนี้เกิดจากการศึกษาค้นคว้า การแสวงหาสัจธรรมความจริงในโลก ของมายาและอวิชชาทั้งปวงอยู่เสมอ โดยวิธีการอ่าน การไตร่ตรอง การสมาธิและปฏิบัติ ปัญญาชนเช่นบัณฑิตย่อมมีพื้นระผูกพันเชิงศีลธรรมที่จะเป็นผู้ยืนหยัดเพื่อความถูกต้องและความชอบธรรมในสังคม ความคิดอิสระของเรจะต้องมีลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความดีของส่วนรวม (common good of the society)

ถ้าท่านสำนึกว่า คุณลักษณะพิเศษดังกล่าวยังบกพร่องในตัวของท่าน ท่านจงมุ่งมานะต่อไปที่จะต้องปลูกฝังสร้างเสริมให้บรรลุถึงความสมบูรณ์ความจริงนั้นคุณลักษณะพิเศษดังกล่าวนี้เป็นสัมฤทธิ์ผลในขบวนการอันยาวนานของการศึกษาอบรม ที่ปัญญาชน เช่นบัณฑิตควรพึงจะมีและพึงได้รับในที่สุด

ความเข้มข้นในเนื้อหาสาระวิชาการ ตลอดจนระบบการวัดผลเพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานความดีเลิศทางศาสตร์ย่อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างลักษณะพิเศษของสถาบันแห่งนี้

นอกจากคุณลักษณะเด่น ๓ ประการ ซึ่งบัณฑิตจากสำนักอัสสัมชัญควรมีแล้ว ข้าพเจ้ายังมีความเห็นเพิ่มอีกว่าบัณฑิตของเราในยุคข้อมูลข่าวสารและโลกาภิวัตน์ควรมีคุณธรรมของ “ทางสายกลาง” เป็นคุณธรรมหลัก (cardinal virtue) ประกอบด้วย

นั่นคือการเป็นคนที่มีสติสัมปชัญญะ ไม่ขาดไม่เกิน ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง ซึ่งก็คือทางสายกลาง หรืออย่างที่ชาวพุทธเรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” นั่นเอง

ความพอดี ความเหมาะสมอยู่ในดุลยภาพทั้งกาย วาจา ใจ และกิจกรรม (sense of proportion) ตลอดจนอุดมการณ์ (ideology) ที่ตนยึดถือ คือ คุณธรรม เชิงสังคมของ ศิวิไลชนทุกอารยธรรม ดังสุภาษิตละตินที่ว่า “VIRTUS IN MEDIO STAT”

สังคมไทยเราจะอยู่เย็นเป็นสุขก็เพราะปัญญาชนทั้งหลายมีคุณธรรมดังกล่าว ถ้าเรามองดูเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราและรอบโลก เราจะเห็นว่า ความรุนแรง อันเป็นผลมาจากการถือทิฐิและการยึดมั่นถือมั่นในอุดมการณ์ (ideology) หรือลัทธินิยมส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นที่จะต้องรับเคราะห์รับกรรมจากการกระทำอันสืบเนื่องมาจากอุดมคติลัทธินิยมส่วนตนนั้น ๆ หรือในบางกรณี การตื้อรั้นถือทิฐิในความนิยมหรือลัทธินิยมส่วนตนนั้น ทำให้ความดีของส่วนรวม (common good of the society) ไม่เกิดขึ้นในสังคม

ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงขอให้บัณฑิตทั้งหลายได้ไตร่ตรองถึงข้อคิดดังกล่าว คือ การมีคุณลักษณะพิเศษ ๓ ประการของบัณฑิต และการมีคุณธรรม “ทางสายกลาง” เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

ท้ายที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอให้องค์สภามหาวิทยาลัย ประทานพรนานาประการแก่ท่านให้ท่านมั่นคงในอุดมการณ์แห่งความดี มีพลังแห่งความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลนำทางชีวิต เพื่อยังประโยชน์ตนและผู้อื่นตลอดไป

ภราดาประทีป ม.โกมลมาศ

อธิการบดี

23 มกราคม 2537